

W.K. 8°

316

List

Joho Swjatoscže Bamža
 Leona XIII.

na hodownym swjedženju 1888 wudaty.

Wo kichejczanski žiwjenju.

Z łacžanskiho pšehožit

M. H.

N 92
L. 152
Ota Wiłar

Budyschin.

Czichežak G. M. Monje.

1889.

WK 8° 316

W. K.

316

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

XIII

Main body of faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

Wšchěm čěsczomnym bratram, patriarcham, primatam,
arcybiskopam a biskopam a lubowanym Šhrystusawěriwym,
kotřiž maju měr a zjednoczenjo z japoschtolškim Stołom,

banž Leo XIII.

Čěsczomni bratsja, lubowani synowje!

Postrowjenjo a japoschtolške požohnowanjo!

Hižo dokonja so lěto, w kotrymž smy z wošebiteje Božeje
dobroty a milosće pjećdzěsate lěto měšchništwa štrowi šwjecžili, a
nimowólnje pohladuje Náš duch na minjene měsacy a zraduje so
wulcschnje nad wšitkim tym časom. — A woprawdže nic bjez
přichicžiny; přichetož tónle podawš, kotryž jenož Nášcu wošobu na-
štupa, ani jam na sebi wulki, ani wurjadnje nowy, zbudži tola
horliwość čłowjekow na nješlyšchane wašchnjo, bu z tak jasnymi
znamjenjemi radošće, z telko zbožopřecžemi šwjecženy, zo so njeby
wjacy žadacž móhlo. — Zawěšće běšche to Nam lube a zwjeselace;
tola šchtož we tym najbóle sebi wažimy, je wopokazmo zmyslenja a
wobštajnošće we wěrje, kotraž tak nadobnje so wobšwědčeži. Přichetož
jednohlósnošč tyh, kotřiž Náš ze wšěch stronow postrowjachu, wu-
prajesche, zo su wšchudžom mysle a wutrobny wobrocžene k naměst-
nikej Žězuša Šhrystusa; zo ludžo tu a tam w zlyh čěšnosčzenjach
dowěriwoje k japoschtolškomu Stołej jako zwoštawacomu a nješkaže-
nomu žórku spomóženja pohladuja, a zo hdžežkuli katholicka wěra
so wuznawa, romška Cyrkej, maczer a wuczerka wšitkich cyrkwjow,
z přichicžnej horliwošču a w dospołnej přchezjednošču so čěscžuje
a wysoko waži. — Tohodla smy w minjenych měsacach čašto k njeju

*

pohladowali a dobrocziwomu a wěcžnomu Bohu dźak prajili, zo je Nam tak dolho žiwjenje zdžeržal a z tym, šhtož wopominachmy, pokojenjo w staroscjach miłoscziwje wudželał; a w tutym času smy, hdyž so pschiležnosć poskiczi, Naschu dźakownosć tym wuprajeli, kotrymž je slišchala. Nětko pak wobzamknjenje lěta a swjatocžnosće pohnuwa, zo dopomnjeczo na dostate dobroty wobnowjamy, a je to najwjetše žadanjo, zo by cyła Cyrkej we wospjetowanju Naschoho dźaka k Bohu so zjednocziła. Sobu pak tež žadamy z tutym listom zjawnje wobswědčicž, šhtož so nětko stawa, kak wulke pokojenjo su tak mnohe dopokazma pschiwisnosće, pschecželnosće a lubosće k wolóženju Naschich starosczi a wobežeznosći Nam dawale, a zo budže tež jich dźakowne wopomnjeczo we Nas stajnje žiwe. — Tola zbywa Nam wjetšcha a swjeczišcha pschislišnosć. W tutym nakhilenju myslu, kotrež romskocho banža z wurjadnej wjesolosczi čzesćicž a lubowacž žadachu, widžimy wschaf wolu a pokiw toho, kotryž často chce a jeniczy móže z najsnadnischich pschicžinow spocžatki wulkich dobrotow wuwjesć. Zda so mjenujcy, zo čenyšce Bóh w swojej pschedwidžiwosći pschi tak mnohich bludach wěru znowa zbudžicž a w kšesćezanskim ludže pschiležnosć poskicžicž, zo by za dospołnischim žiwjenjom žadał. — Tohodla zbywa hišće so prócowacž, zo by na derje založene spocžatki tež druhe trěbne scžehowalo; dyrbi so na to škutkowacž, zo by Boža wola nic jeno so spóznala, ale tež woprardže so dokonjala. Potom haſle budže pschiwisnosć k japoschtoliskomu Stołej dospołnje a cyle dopjeljena, hdyž z khwalbu kšesćezanskich pocžinkow zjednocžena k spomóženju dušchow powjedže; pschetož tajki plód ma so jeniczy žadacž a wostanje wěcžnje.

Z tutoho najwyschschoho šhodženka japoschtoliskoho zaštojnstwa, na kotryž je Nas miłoscž Boža stajila, smy často, jakož so pschislišch, prawdu zakitali a so prócowali wosebje te wučby wuklašć, kotrež za zjawne žiwjenje najbóle trěbne so zdadža, zo by kóždy prawdu spóznawschi kedžbujó a so štarajo zahubnym bludam wučeknył. Nětko pak čeu jako nan, kotryž swoje džeczi jara lubuje, tak k wschitkim kšesćezanam porycžecž a z dowěriwym šlowom kóždocho z nich k swjatomu žiwjenju napominacž. Pschetož mjeno kšesćezana

žada z cyła nuznje pódla wuznacza wěry, zo tež křesćaniske počinki ma a wopokazuje; pschetož wot nich wotwišuje nic jeno wěčne špomóženjo duchow, ale tež woprawdžite zbožo a měr cžłowjeskoho wobkřada a zjednocženstwa. — Hdyž pak so prashamy, kak so tu a tam žiwjenje wjedže, dyrbi kóždy špoznacž, zo počinki privatneho a zjawneho žiwjenja pschifaznjam šwjatoho Ewangelija jara napšhecžiwo štoja. Pschegara zda so na našch čas nałożomne tamne wuprajenje japoschtoła Jana (1. Jan. 2, 16): „Wšhitko, šhtož je na šwěće, je požadošcž mjaša, a požadošcž wocžow a hordošcž žiwjenja.“ Wnozy mjenujey šu zabyli šwój špočatk a šwoje postajenje, wšhitke jich štarošcže a myšle šu tudomnym hinitym a zahodnym kublam pschiwobrocžene; pschecžiwo postajenju a we wopacžnym rjedže škuža woni dobrowólne tomu, nad cžimž dyrbi cžłowjek po žadanju rozomajamoho knježicž. — Žadošcž za wužiwanjom a zawješelenjom pak wjedže lochey k požadošcži za wšhitkim, šhtož je k joho docpěcžu pschihódne. Z toho wukřadža njewobmjezena pjenježna nahrabnošcž, kotraž zaslepja tych, kotrychž je wobjala, a ze zahorjenjom cžeri k dopjelnenju šwojich pschecžow, cžasto njedžiwajo na prawo abo njeprawo, a hušto z hordym zacpěcžom cuzeje nuzy. Tak mnozy, kotřiž šu w bohatštwje žiwi, rycža wo bratrowštwje z ludom, kotryž we znutškownym hordže zacpěwaju. Tohorunja prócuje so jich z hordošcžu wabjeny duch za tym, zo žanomu zakonjej so nješloni, a žaneje zakonškeje mócnošcže so njeboji; hołu šebjelubošcž mjenuje šwobodu. „Šako džiwí wošol měni, zo je šwobodnje narodženy.“ (Job 11, 12.) — Š tomu pschistupuja wabjenja k zlóšcžam a zahubjace zbudžowanja k hrěščenju: myšlimy na džiwadłowe hry, bjezbóžnje a ššhrobliwje wuhotowane; na knihi a nowiny, kotrež póccžiwosčž hanja a wobidnošcž počšescžuja; šamo wumjelštwu (kumšchtu), k wužitku žiwjenja a k cžestnomu wješelu ducha wunamakane, šu postajene, zo bychy jako wabidła k zlym požadošcžam škužile. Š njemóžemy bjez bojosčže do pschichodnošcže pohladowacž, dokelž nowe šymjo zloho takřec štajnje do wutroby mlodych ludži so wušywa. Znajecže naprawu zjawnych ššulow; we nich nima cřkwinška prawomócnošcž žanoho měštna; a w tym cžasu, hdyž by najtrěbnišho bylo, mlodoštnych duchow horliwje a pilnje za křesćaniske pschi-

skuschnosće zahorjeć, tehdy so zwjetscha mjelczi wo poručnosćach křesćanskeje wěry. Hdyž pak su dorostli, potom hrozny jim hišće wjetscha straschnosć, mjenujcy škódne wučby; te su často tajke, zo ze swojimi jebacymi zasadami młodosć njewjedu k spóznaczu prawdy, ale bóle k wohłupjenju. Pšchetož mnozy pytaju we wědomnosćach radšchi jenož spóznaczo z rozoma a zacpěja z cyła bójsku wěru, a hdyž su tutón najmócnišchi podložk a najjasnišche swětlo wotstronili, zabłudza we mnohim a njedowidza prawdu. Tak je jich wučba, zo je wschitko, štož je na tym swěće, jenož cželne; zo maju cžłowjekowje a zwěrjata jenajki spocžatk a porunu naturu; tež su tajcy, kotřiž wo Bohu jako wo najwysšchim knjezu a stworičerju swěta dwěluja, hač je abo njeje, abo wo jeho naturje po wašchnju pohanow nanajhórje bludza. Tohodla dyrbi so škazycž wopšhijeczo a byczo póccžiwosće, prawa a pšhiskuschnosće. A z toho wukhadza, zo knjejtwo rozoma wulcyschnje khwala a wótroscž ducha krasnišcho wuzběhuja, dyžli je prawje, a zo za swoju hordosć pšhiskuschnje khostanjo cžerpja pšchez njewědomnosć wo najwažnišchich naležnosćach. — Hdyž pak je spóznaczo z wopacžnymi wučbami škažene, potom zasydli so takrjec w cyłym znutškownym škaženosć pocžinkow; a te móže pola tajkich cžłowjekow jenož z najwjetškej cžěžkosću so porjedzić, dokelž z jeneje strony škaža wopacžne mēnjenja wschón póccživy rozsud, z druheje strony wotkhadza swětlo křesćanskeje wěry, kotraž je spocžatk a podložk wscheje sprawnosće.

Tohodla widžimy takrjec wschědnje, kak wulku škodu cžłowjestwo z toho ma. Pšhecny spěšnišcho je jěd zlych wučbow do žiwjenja a do zjawnosće pšheschol: rationalismus, materialismus, atheismus je pšhiwjedl socialismus, kommunismus, nihilismus, tute wohidne a zatrašchne škaženja. Ale zo wone z tajkich spocžatkow nastachu, to běšche naturške, haj runje nuzne. — Woprawdže, hdyž so bjez khostanja wotpokazuje katholicke nabožnistwo, kotrohož bójski spocžatk je pšchez tak blyščežace swědcženja dopokazany, cžohodla njeby so kóžde druhe nabožnistwo zacžisnyč smělo, kotrež tajke znamjenja pšhishwědcženja njepošćicža? Njeje-li dušcha po swojim bycžu wot cžěla rozdželna, a nježbywa-li tohodla ze zahinjenjom cžěla žana nadžija na wěčne a zbožne žiwjenje,

cžohodla mamy džěla a wobcěžnosće na so bracž, zo bychmy požadošće cžěla rozomej podcžišnyli? Tak budže wužiwanjō a spofojenjo požadošći za cžłowjeka najwyschšeho kubło. Hdyž pak je kóždy wot pschirodženja samoho k spodobnomu žiwjenju dopominany a pohonjeny, tak budže kóždy z prawom druhomu bracž, sčtož móže, zo by z wurubjenja druhoho srědki k tajkomu žiwjenju wupytal. A žana móc njebudže sylna došć, zo by wubudžene požadošće pojimala; pschetož potom pschewinje so móc cžłowjeskich zakonjow a wosłabnje wschitka prawomócnosć, jelizo najwyschšchi a wěcny zakon, pschifaznje a zakaznje Boha samoho so začišnu. Tak dyrbi cžłowjeske towarštwo w swojim podložku so zahubicž, hdyž njespofojomna požadošć kóždoho do stajneje wójni pohonja; jedni budža wojowacž, zo bychy swoje dobytki zakitali, a druzy, zo bychy požadane docpěli.

A tomu něhdže pokhila so našch čas. — A tola móžemy pschi pohladowanju na pschitomne zle so pofojecž a swojoho ducha z nadžiju na lěpsche pozběhowacž. „Pschetož Bóh stwori, zo by wschitko bylo, a sčini wuhojomne narody na zemi.“ (Mudrosće 1, 14.) Kaž pak móže tónle cyly swět jenož z pokiwom a pschedwidžiwosću Božej wobstacž, kotrohož wola je jón stworila, runje tak zamóža cžłowjekowje zbožowni bycž pschez toho, z kotrohož miłosće su wot zahubjenja k žiwjenju znowa powołani. Cžłowjestwo drje je Žězus Khrystus jenož jónu ze swojej krowu wumóžil, ale wobstajna a trajaca je móc tutoho wulkeho skutka a wopora; „a njeje w žanym druhim zbóžnosć“. (Zap. sk. 4, 12.) Hdyž tohodla z napschecžiwostajenymi zakonjemi so prócuja pschibywace płomjo ludowych požadošći podusycž, wojuja drje z tym za sprawnosć, ale spóznawaju, zo změje jich prócowanjō mało płodu abo z cyła žanoho, doniž ze spjecženjom skutkowanjo Ewangelija wotpokazuja a pomoc Cyrkwje nochedža. W tym jeno je wuhojenjo zloho založene, hdyž so z pscheměnenjom zmyslenja w privatnym a zjawnym žiwjenju znowa k Žězusej Khrystusej a kšesćanskomu porjadej žiwjenja pschiwobrocža.

W cylym kšesćanskim žiwjenju pak je najwažnišće a hłowne, zo zlym pocžinkam swěta so njepodawamy, ale zo dyrbimy wobstajnje pschecžiwō nim so wobaracž a wojowacž. To wucža wschitke

wuprajenja a skutki Žezusa, založerja a wudokonjerja našeje wěry, jeho pschikaznje a postajenja, jeho žiwjenje a smjercz. Hacz runje naš potajkim sfaženosć natury a počinkow daločo na druhu stronu cžehnje, dyrbimy tola nam pschedstojace wojowanjo nastupicz wobronjeni a pschihotowani w tym samym duchu a z tymi samymi brónjemi, jako tón, „kiž město pschedloženocho wjesela kšichž znjese“. (Hebr. 12, 1. 2.) Tohodla njech tež my to pschede wschim dowidžimy a spóznajemy, kak jara je za wuznaczo kšheščanskocho mjena njepschihódne, hdyž po swětnym waschnju za kškimžkuli wjeselom honimy, wobcžežnosći pak, kotrež póccžiwosć žada, so strachujemy a ničo sebi njezapowědžimy z toho, sčtož zmyslam mile a mjechcy polěkuje. „Kotšič su Kšhryštušowi, su swoje mjaso kšichžowali z hrěchami a požadosćemi.“ (Galat. 5, 24.) Z toho potom scžěhuje, zo Kšhryštušowi njejsu, kotšič we scžerpnosći ze zacpěczom mjechklynych a powolnych požadosći njejsu zbudženi a zwucženi. Pschetož cžłowjek bu znowa živy pschez nješkónčnu dobrocžiwosć Božu k nadžiji na njesmjertne kubla, kotrež bě zhubil; tola te njemóže zasj dostacž, jelizo so njeprócuje do Kšhryštušowych stopow štupacž a w rozpominanju jeho pschiklada swoje zmyslenjo a cžinjenje jomu podobne scžinicž. Potajkim njeje to rada, ale pschislušnosć, nic jeno za tych, kotšič dospolnišce waschnjo žiwjenja wuzwolichu, ale z cyła za wschitkich, „zo pomortwjenje Kšhryštuša w swojim cžele wočoło nosymy“. (2. Kor. 4, 10.) — Samo naturški zakon, kotryž nam pschikazuje, zo smy w póccžiwosći živi, kak móže hewak wobstacž? W swjatej kšhečeny wschał woda so hrěch, z kotrymž so narodžimy, ale zarosćene a zle korjenja, kotrež je hrěch zapuščežil, njejsu nihdy wotštronjene. Tón džěl cžłowjeka, kotryž je bjez rozoma, njemóže drje tym škodžicž, kotšič so jomu napšhecžiwja a z Kšhryštušowej hnadu mužnje pschecžiwjo njomu so zběhaju; tola wojuje z rozomom wo knjejštwo, zamucži wschitke mocy ducha a wotwjedže wolu tač samopaschnje a mócnje wot póccžiwosće, zo njemóžemy ani hrěcham wucžeknyč, ani našce pschislušnosće dopjelnicž bjez wschědnocho wojowanja. Cyrkwina zhromadžizna w Triencze wuznawa a praji (Sessio V., can. 5): W kšhečenyh pak zwoštawa požadosć jako wabidlo a dofelž je zawostajena, zo bychmy

wojowali, nješchodži tym, kotsiž jej nješchihlojuja, a njezmocuje tych, kotsiž z Šhrystušowej huadu mužnje napšhecziwo njej wojuja; haj šhtóž je prawje wojował, budže frónowany. — Někotři wopokazuja w tymle wojowanju tajtu zmužitošć, zo z njeje najwošebnišcha póccziwošć wukhadža, cži mjenujcy, kotsiž su rozomej napšhecziwne pohnuća tak dalofo potkóčili, zo na šwěće njebješke žiwjenjo wješć so zdadža. Něch tajta dospołnošć jenož pschi někotrych so namaka; tola šhtož samo mudrošć starodawneho časa wučješke, zo maju požadošće so pojimacž, to dyrbi kóždy; a cži dyrbja to hišće z wjetšim prócowanjom, kotrymž wšchědny wobkhad ze šwětom wjetške wabjenja nastaja, khiba zo by něchtó njemudrje měnil, zo dyrbi so mjenje kěžbowacž, hdžež je štrachnošć bližšcha, abo zo su cži mjenje lěkarštwu potřebni, kotsiž cžežo khoruja. — Ta próca pak, kotruž něchtó w tajkim wojowanju na so wozmje, woplaczi so z wulkimi kubkami pódla njebješkich a nješmjertnych; wošebje doštawa našcha natura po pschedobnyću zlych pohnuwanjow tak šwoju přenjotnu dostojnošć zasy. Wšchetož cžłowjek je po tajkim prawje a rjedže štworjeny, zo by duch cželej poruczał, zo bychu požadošće z rozomnym pschemyslenjom wobknežene byle; tak so štawa, zo so njepodamy knjejštwu zlych požadošću, a zo dobudžemy najwošebnišchu šwobodnošć. — Tež njezjewja so w cžłowješkim štwarščenju samymu ničžo, šhtož by so wocžakowacž hodžilo, bjez tuteje samotnošće ducha. Budže tón zwólniwy, so derje zaslužbny šćinicz, kotryž je zwučeny, ze šebjelubošću wažicž, šhtož ma cžinicz a woštajicž? Nichtó njemóže wulkomyšlny, šchědrivy, šmilny, poměrný bycž, njeje-li sam nawuknyl šebje pschewinyč a wšhitko cžłowješke póccziwošće dla zacpěcž. — Tež njezamjelicžimy, zo so z cyła zda po Božej radže postajene, jako by za cžłowjekow žane špomóženjo njebylo, khiba pschez wojowanjo a bološć. Woprawdže, hdnyž je Bóh wodacžo winy a špuschćenjo hrěcha cžłowjštwu dał, šta so to po tymle zakonju, zo by joho Šednorodženy našche zaslužene a šprawne khostanja na so wzał. Hdnyž budžesche Šezus Šhryštus Božej šprawnošću na wšchelafore druge waschnjo došćezčinicž móhl, chcyšche wón tola z najhóřšim cžerpjenjom a z podacžom žiwjenja došćezčinicž. A tak je wón šwojim wučownikam a ščehowarjam tónle zakon

napoložil, poswjeczeny z jeho krowju, zo by jich žiwjenje wobštajne wojowanjo było pschecziwo sfaženju poczinkow a časow. Sšto sežini japoschtolow, hdyž swětej prawdu předomachu, njepschewinitych, sšto posylni njelicžomnych martrarjow w krowawnym swědcženju za křesćanisku wěru, křiba zmužitość ducha, kotryž bjez bojośće tomule zakonju so podwoli? A wschitey, kotřiž so přecowachu po křesćan-
skej naprawje žiwi bycž a sebi póccziwość dobycž, su po tym samym pucžu schli; tuž njeje hinašchi pucž k spomóženju ani za naš jednot-
liwych ani za cžłowjeske zhromadženstwo. Potajkim dyrbi kóždy, hdyž křoblość požadośćow knježi, zmužicze so wobaracž pschecziwo
lisččenjam pycharstwa; a hdyž tu a tam we wužiwanju zamóženja a dobytkow samopaschność so pokazuje, dyrbi duscha so wobrónicž
pschecziwo drohim wabjenjam bohatstwa, zo njeby we žadanju za
tym, sštož so dobre mjenuje, ale ju spokojeć njemóže a w krótkim
so minje, tón poklad zhubila, kotryž w njebjesach njewoteběra.
Potom dyrbi so to wobžarowacž, zo schkódne mēnjenja a pschiklady
tak jara na sfaženjo duschow skutkuja, tak zo hižo mnozy křesćan-
skoho mjena a žiwjenja nimale so hańbuja; to je dopokaz pať
njesměrneje sfaženośće, pať najhórscheje liwkośće. Woboje je wo-
hidne, woboje tajke zle, zo wjetšce za cžłowjeka bycž njemóže.
Pschetož kajke spomóženjo hišcže zbywa, abo na kajku nadžiju maju
so cžłowjekowje zepěracž, hdyž pschestanu w Křystusowym mjenje
so křwalicž, hdyž so wobaraju, wobštajnje a zjawnje swoje žiwjenje
wjescž po wučbach Ewangelija? Powšchitkownje so skorži, zo našch
lětstotk žanych wutrobitych muži nima. Njech so křesćanske poczinki
nawrócža; z nimi wróczi so wažność a wobštajność zmyslenja.

Alle póccziwość sama za so njezamóže k tak mnohim a wsche-
lakim pschislušnosčam dopomhacž. Jakož Boha za zežiwjenje cžěla
wo wschědny křlěb prosymy, tak dyrbimy tež za duschu wo móć a
sylność žadacž, zo by k póccziwośći křmana byla. A jakož je toho-
dla, kaž prajachmy, powšchitkowne wumēnjenje a zakon křesćan-
skoho žiwjenja, zo dyrbimy stajnje wojowacž, tak je tež trjeba, zo
Boha prosymy. Pschetož pobožna modlitwa, sštož je Augustinus
tak prawje a rjenje prajil, pschesahuje mjezy swěta a pschowoła
Božu pomoc z njebies. Pschecziwo njeměrnym hibanjam nizkich po-

žadošći, pšhecziwo lecženjam zlych duchow, zo bychmy pšchewatani a zjebani njebyli, dyrbimy njebiesku podpěru a pomoc prosyc: „Modleće so, zo bysće do spytowanja njepadnyli.“ (Mat. 26, 41.)

Kač wjele nužnišo pač je to, chcemy-li tež za spomóženjo druhich wužitnje so postarac? Khrystus, našch Kněz, jednorodženy Syn Boži, žórlo wscheje hnady a póccziwošće, pokazal nam přjedy sam z pšchikladom, šhtož ze słowom wučesche: „wón pšchewy nóc w modlitwje k Bohu“ (Luk. 6, 12), a hdyž jeho wopor na smjereč so pšchibliži, „modlesche so dlěje“ (Luk. 22, 43). — Woprawdže, slabosće našcheje natury bychmy wjele mjenje so strachowac měli a našche počinki njebychu tak słabe a njewobštajne byle, hdy by ta bójska pšchifaznja z bjezstarosće a nimale z woštudy mjenje so zanjehala. Pšchetož Bóh dawal so naprosyc a chce cžłowjekam dobroty wopkazowac, zjawnje slubiwšchi, zo tym, kotřiž proscha, swoje dary šchězdrwje a nadobnje da. Haj, wón nas sam pšcheproschuje jeho žadac, a nas k tomu napomina z najluboznišimi słowami: „Ja wam praju: prosće, a wam budže date; pytajće, a namakajće; klapajće, a wam budže wotewrjene.“ (Luk. 11, 9.) Zo pač bychmy k hroble a dowěrjwe to činič so nještrachowali, změrnjuje wón swoju bójsku majestosć z pšchirunanjom a podobnosću najlubosćiwšchoho nana, kotromuž njeje ničžo lubsche, dylki lubosć jeho džěczi. „Zelizo tohodla wy, kotřiž jěže zli, wěsće dobre dary dawac swojim džěcjom, čim wjac budže wasch Wótc, kiž je w njebiesach, dobre dawac tym, kotřiž jeho proscha?“ (Mat. 7, 11.) — Šhtóž to wopomni, njebudže so pšchegara džiwac, hdyž swjatomu Janej Chrysofomej wuskutk modlitwow tak wulki so zda, zo měri, jako by jón z Božej wschomócnosću samej pšchirunac móhl. Zakož mjenujcy Bóh wschitke wěcy ze swojim słowom stwori, tak dostawa cžłowjek wschitko, šhtož by žadał, z modlenjom. Wschitko móžemy dostac, hdyž prawe próstwy nałożimy; pšchetož we nich je něšto pohnuwace, cžohoždla chce Bóh so smilic a nas wusklyšec. Pšchetož w modlenju zdali so našcha duscha wot wschoho nazeńskocho, a w myšli k jenicžkomu Bohu pozběhnjeni, smy sebi cžłowjeskeje slabosće swědomni; runje tohodla namakamy pokoj w dobročiwym wobjimaniu njebieskocho wótea a pytamy wuček w mocy našchoho štworiczerja.

Nutrnje wobrocžamy so k založerjej wšeho dobroho, zo by spo-
hladał na našu khoru dušcu, na našu slabe moc, na našu bjez-
mócnosć; po lni dowěry prosymy wo zakit a pomoc toho, kotryž sam
lěkarstwo we khorosćach, a pokoj w slabošći a w nuzy pschinjeseč
móže. Hdyž w tajkim zmyslenju z ponižnosću a z podacjom, kaž so
slyšca, wo sebi sudžimy, pschihili so Bóh spodžiwje k dobročči-
wošći, „dofelž jakož hordym so pscheciwja, tak dawa ponižnym
swoju hnadu“ (1. Pětr. 5, 5). — Tohodla njech je pola wšichkich
swjate zwuczenjo: rozom, wutroba, hlós njech so modla; sobu njech
pschihlosuje naprawa žiwjenja, tak zo by z wobkedžbowanjom Božich
zakonjow naše žiwjenje takrjec stajne pozběhowanjo k Bohu bylo.

Jako wšitke druge póccžiwosće, tak založuje a zepěra so tež
ta, wo kotrejž smy rycželi, na bójsku wěru. Pschetož Bóh wučži
nas, kotre su prawe a jeniczyžadajomne kubla; runje tak jenož
pschez njoho spóznawamy njeskóncžnu dobročiwosć Božu a za-
slyžby Žězusa, našeho Zbóžnika. Ale tež nawopak: nicžo nježiwi
a njerozmnoža pschihódnišeho našu wěru, dyžli pobožne zwuczenjo
modlenja. Zjawne pak je, zo je runje w našim času tale póccži-
wošć jara trěbna, kotraž je we najwjacorych jara zeslabjena, we
mnohich cyle potkóčžena. Pschetož wona je wosebje ta, pschez kotruž
ma žiwjenje jednotliwych so porjedzić; wona ma tež rozsudžecž wo
tych prócowanjach, kotrychž znapschecžiwjenje krajam měr a wěstotu
njewostaja. Hdyž mnohosć ze žadosću za njewobmjezowanej swo-
bodu hori, hdyž na wšich stronach hrožace wołanjo njewobsynnych so
slyšci, hdyž njecžlowjeska požadosć zamóžnišich ženje došć njeměcž
měni, w tych a druhich tohorunja nuzach njemóže zawěrnó, sčtož
smy druhdže wobschěrnjšeho wukładowali, nicžo lěpje a wěsčjšeho
na pomoc pschić, dyžli kšesčžanska wěra.

Tu nětko dyrbimy z rozpominanjom a slowom k wam so wobro-
czić, kotrymž je Bóh sam wurjadnu móc wudžělil a kotrychž je jako
pomocnikow we wudželenju swojich potajnosćiwuzwolil. Hdyž so
za pschicžinami privatneho a zjawneho spomóženja sledži, njemóže
so dwělowacž, zo žiwjenje a zadžerženjo duchownych na woboje naj-
wjacy skutkuje. — Tohodla njech woni wopominja, zo su „swětlo
swěta“ wot Žězusa Křystusa mjenowani, zo dyrbi měšchnikowa dušca

„swětlu runja cyly swět wo swětlicž“ (S. Chrysoſtom, wo mješchniſtwje III., 1). W mješchniku dyrbi swětlo wědomnoſće byč, a to nic wſchědneje, dokelž je jeho zaſtojniſtvo, zo by druhich z mudroſežu napjelnil, błudne wučžby wukorjenil, a mnohoſeži wjednik po nje-
wěſtych a pjelzkich pucžach žiwjenja byl. Pſchede wſchim pak žada ſebi wučžba, zo ju čžiſtoſež žiwjenja pſchewodža; dokelž we polěpſchenju čžłowjekow pſchiklad wjele wjacu ſkutkuje, dyžli přėdowanjo. „Njech ſo ſwěcži waſche ſwětlo pſched čžłowjekami, zo bychu widželi waſche dobre ſkutki.“ (Mat. 5, 16.) Zawěſeže ma tute bójiſke ſłowo tón wuznam, zo dyrbi we mješchnicach taſ dokonjana a doſpolna póceži-
woſež byč, zo by druhim taſrjec jako ſchpihel ſlužicž móhla. „Nječo njeje, ſchtož by druhich taſ jara a wobſtajnje k pobožnoſeži a bohu-
ſlužownoſeži nawjedowało, khiba žiwjenje a pſchiklad tych, kotſiž ju Božej ſlužbje ſo poſwjecžili; pſchetož hdyž ſo widži, zo ju wot ſwět-
noho žiwjenja na wyſchſche měſto pozběhnjeni, wobrocžuju družu ſwojej wocži na nich jako na ſchpihel a z nich bjeru ſebi pſchiklad, kotryž ſežěhuja.“ (Conc. Trid. ſeſſio 22, c. 1. de Ref.) Hdyž maju tohodla wſchitey čžłowjekowje fedžbnje ſo ſtaracž, zo bychu do hrěchow njezapadnyli a za hinitymi wěcami z pſchezměrnej požadoſežu ſo njeprócowali, bywa jaſne, zo dyrbja mješchnicy to hiſcheže ſwědomni-
wiſcho a wobſtajniſcho čžinicž. — Tola njedoſaha, zo žlym požadoſežam njeſlužba; jich ſwjate zaſtojniſtvo tež to žada, zo ſo zwueža, ſebje ſamych kručžiſcho wobknježicž, a zo wſchitke mocy ſwojeje duſche, woſebje ſpóznacžo a wolu, ſchtož je w čžłowjeku najwyſchſche, do Khryſtuſoweje ſlužby nucža. „Ty, kotryž chceſch wſchitko wo-
puſchežicž, wopomú, zo dyrbiſch tež ſebje wopuſchežicž; haj, najbóle a pſchede wſchim zaprěj ſebje ſamoho.“ (S. Bernard, ryeže c. 1.)
Haſle hdyž je jich duſcha ſwobodna a džělena wot wſcheje požadoſeže, zamóža horliwje a nadobnje za ſpomóženjo druhich ſkutkowacž; bjez tutoho njepoſtaraju ſo ani za ſwoje. „Jenicžki dobytč wot pod-
datych, jenicžka pycha, jenicžke wjeſelo njech je, hdy bychu lud do-
ſpolny ſežinicž móhli. Za to njech ſo ze wſchim ſtaraju, tež we wulkej nuzy ducha a čžěla, w džěle a horju, we hlodže a lačžoſeži, w žymje a nahocže.“ (S. Bernard, de Conſid. IV., 2.) Tajkule póceži-
woſež, kotraž pſchecy wubudžena a kažkuli čžežkeje prócy za bližſchich

jo nještrachowaca haji a pošylnja spodžiwnje časčijiše rozpominanjo njebieskich kublow. Woprawdže čim bóle měšchnicy wo tute rozpominanjo jo prócuja, čim jasnjšo spóznaja wošobnosć a šwjatosć šwojich zastojnstwow. Tak spóznaja, kaž hubjenstwo to je, zo teško čłowjekow, přez Děžusa Khrystusa wumóženych, do wěčneho zahubjenja zapadnje; z myslu na Boha zbudža jo sami k horliwiškej lubosći Boha a zahorja tež druhich.

Tajki je najwěščišchi pucž k zhromadnomu spomóženju. Tola njech měšchnik jara kědžbuje, zo njeby z mnohosću wobčežnosći jo zatraschil, abo dokež zle dolho traje, wo jeho porjedženju zadwělowal. Boža najwjššcha a njepšcheměnita sprawnosć wukhowa myto za dobre skutki a tež khostanja za hrěchi. Ludy a narody pak dyrba jich skutkam přichischnu mzdu na zemi dostacž, dokež njemóža jo rozsčěricž přez tracžo časnosće. Nowosć wschaf njeje, zo tež hrěšacomu štatej zbožowny wuspěch daty bywa, a tak je po Božej šprawnej radže, kotryž kchwalobne skutki, — hdyž žadyn lud cyle bjez něčoho kchwalobneho njeje, — druhdy z tajkimi dobrotami woplacžuje, kaž je so po mēnjenju š. Augustina romškomu ludej štalo. Tola wostanje njepšcheměnity zakón, zo je póccžiwosć k zbožu štata z cyla jara wažna, a wosebje ta, kotraž je maczer druhich, mjenujcy šprawnosć. „Sprawnosć powjšcha narod, hrěch pak je zahubjenje ludow.“ (Přichislowa 14, 34.) — Njeje trjeba tudy na dobyčja zlych škutkow špominacž, ani přehpytowacž, hacž někotre štaty, byrnje jich zjawne žiwjenje po přhecžu so wjedlo, tola takrjec w šwojim znutštownym wušyw hubjenstwow šobu njenošcha. Šenož jene chcemy poznamjenicž, za čož ma hištorija došć přichislowow, zo dyrbi činjena nješprawnosć někdy zapokucžena bycž, a to čim čžežo, čim dlěje zlóšče trajachu. Nas wschaf najbóle pokoj tamne šlowo japoštoła Pawoła: „Wšitko je wasche; wy pak šče Khrystušowi, Khrystuš pak je Boži.“ (1 Kor. 3, 22. 23.) Z potajnym pokiwom přehedwidžiwosče mjenujcy Bóh rjaduje a wjedže běh šwěta, zo by wšitko k čžešći Boha šamoho šlužilo, šchožkuli so mjez čłowjekami podawa, a zo by šobu k špomóženju tych wužitne bylo, kotřiž woprawdže a z wutrobu Khrystuša ščěhuja. Tym pak je Cyrkej maczer a zežiwjerka, wjedžiczerka a zakitarka; jakož je potajkim z Khrystu

štusom, swojim nawoženju, w nutrnej a njepšcheměnitej lubosczi
 zwjazana, tak zjednocza so z nim w stowarščenju wojowanjom a
 w zhromadženštwje dobycza. Tohodla njetrjebamy ani njemóženj wo
 Cyrkej so strachowacž; ale cžim bóle bojimy so wo spomóženjo tych,
 kotřiž Cyrkej hordže zacpěwšchi we wšchelakim błudže do zahubjenja
 honjeni su; strachujemy so wo te staty, kotrež widžimy jako wot Boha
 wotwobrocžene, a kotrež su w njemudrej wěstocže bježštaroscziwe,
 hdyž tola wšchitko w straschnosczi so namaka. „Nicžo njeje tak sylne
 jako Cyrkej Kač mnozy wojowachu pschecžiwu Cyrkwi, a za-
 hinychu! Cyrkej pak pschesaha njebjesa. Tajka je wulkošcž Cyrkwje;
 hdyž ju nadpaduja, wona dobywa; hdyž je z lecženjom pschimana,
 wona wobstawa wona wojuje a njepodleži, so bėdži a njeje
 pschedobyta.“ (S. Chrysoštom, Or. post Eutrop. captum.) Tola nic jeno,
 zo so njepšchedobudže; wona wobkhowa tež tu cyłu móc, kotruž wot
 Boha samoho njepšchěstajnje dostawa, kotraž naturu hoji a zbóžnosć
 škutkuje, a tuta móc njepšcheměni so w žanym pscheměnjenju cžasow.
 A hdyž je ta móc něhdy šwětej, kotryž bě w zlósczi zestarił a do
 pschibójštwu zapadnył, wumóženjo pschinjesła, njemóže snadž jón na
 prawy pucž pokazacž, hdyž je so zabłudžil? Njech tola pschěstajnje
 wšchón podhlad a wšcha njedowěra; po wotštronjenju zadžěwkwow
 njech wšchudžom swoje prawa dostanje — ta Cyrkej, kotraž ma
 pschislušchnoscž, wot Žězusa Khrystusa zaslužene dobroty zakitacž a
 rozšchěrjowacž. Potom wšchak budže móžno, ze zhonjenja spóznacž,
 šhto šwětlo Ewangelija wuskutkuje, šhto móc našchoho Zbóžnika
 Khrystusa zamóže. — Tute lěto, kotrež so kóncej bliži, je znamjenja
 dawalo, kaž hižo prajachmy, zo wěra znowa wožiwja. Zo by takrjec
 tuta šchricžka do mócnoho płomjenja rostła, kotrež forjenje hrěchow
 špali a tak pucž spěšchnje płoni k wobnowjenju dobrych pocžinkow a
 k dokonjenju spomóženja! My pak, powołani k wjedženju tajnosćiw-
 weje lódže s. Cyrkwje w tak hrožacym njewjedrje, smy mysl a wutrobu
 k tomu zložili, kotryž prawidlo w rucy džeržo njewidžomny we lódži
 jedži. Widžišch, Šnježe, kač ze wšchěch štronow wětry so zběhaju,
 kač morjo howri w mócunje zhibanych žołmach. Porucž, prošmy,
 kotryž jenicžki móžesch, wětram a morju. Wrócž cžłowještwwu prawy
 měr, kotryž šwět dacž njemóže, cžichotu dobroho porjada. Njech tola

pschez twoju dobrotu a nastork cłowjekowje so nawrócža k pschi-
 słušchnomu porjadej, kaž je trjeba, w modlenju k Bohu, w spraw-
 nosczi a lubosczi k bližšom, w poměrnosczi pschecziwo sebi a w sflu-
 dženju požadoscze pschez rozom. Pschiúdz twoje kralestwo! Njeh tež
 spóznaju, kotsiž zdaleni wot tebj prawdu a spomóženjo podarmo
 pytaju, zo dyrbja tebi poddaczi bycž a tebi słužicž. W twojich
 zakonjach je sprawnoscž a wótcowška miłoscž; a zo bychmy je
 džeržecž móhli, poškiežesč nam hišcže sam nadobnu pomoc z twojej
 huadu. Wojowanjo je žiwjenjo cłowjeka na zemi; ale ty sam
 „hladašch na našche wojowanjo, a pomhašch cłowjekej, zo dobudže,
 a pošylnejesč słaboho a kónuješch dobywacoho.“ (S. Augustin. in
 Ps. 32.)

W tajkich myslach je Nášcha dušcha zbudžena k wjesolej a wěštej
 nadžiji, a tak wudželamy jako pošelstwo njebieskich darow a jako
 šwědcženjo Nášcheje pschihilnoscže wam, cžescžomni bratsija, a cyłomu
 katholicomu duchownštwu a ludej najluboscžiwšcho japoschtolške po-
 žohnowanjo we Knjezu.

Date w Romje pola s. Pětra na šwědženju naroda Žězušo-
 woho lěta 1888, w jědnatym lěcže Nášchoho Pontifikata.

Leo PP. XIII.

